



## "Žuta" rijeka

Svi smo zadovoljni kada je rijeka Lepenica čista i bistra s odsjajem zelene boje s okolnog drveća koje ju uokviruje. Naša općina posljednjih godina uložila je veliku količinu novčanih sredstava u uređenje korita rijeke, šetališta i parka uz nju. To su mjesta grada na kojima se ljudi okupljaju i uživaju. Trg Kneza Radoje i izvor mineralne vode često su razlog dolaska ljudi iz drugih gradova u naš Kiseljak. Raduje nas činjenica da nema smeća, barem u dijelu koji prolazi kroz naseljena područja, no u posljednje vrijeme svakog jutra na putu do škole susrećemo se s prizorom "Žute" rijeke koji u nama budi sjećanje na nekad kristalno čistu rijeku Lepenicu. Šetnja uz rijeku omogućavala nam je sliku razigranih riba, a kroz kristalno bistru vodu moglo se uočiti šareno, kamenito dno. Naravno, naša općina je pronašla uzrok onečišćenja i reagirala.



**NAŠ PONOS**



**NAŠA SRAMOTA**

Da bi se rijeke Kreševčica (koja se ulijeva u Lepenicu) i Lepenica sačuvale od onečišćenja, obavljen je izvanredni inspekcijski nadzor kojim su utvrđene neke nepravilnosti.

Poduzeće iz Kreševa, tvornica vapna je glavni zagađivač naših rijeka jer u njih ispuštaju otpadne vode koje nastaju ispiranjem kamena u kreševskom poduzeću.

U Srednjobosanskom škriljavom gorju, odnosno širem području planine Inač, nalaze se značajne mase karbonatnih stijena (vapnenca, dolomita, dolomitičnih vapnenaca). Također su utvrđene potencijalne rezerve kvalitetnog vapnenca i dolomita za primjenu u građevinarstvu.

Prilikom inspekcijskog nadzora utvrđeno je da kreševska tvrtka nema potrebna odobrenja za drobljenje, pranje i prosijavanje kamenog materijala, kao ni ostala odobrenja propisana Zakonom o rudarstvu. Vapnenac bi se inače upotrebljavao za proizvodnju vapna, suhih žbuka, ljepila i drugog.

Utvrđeno je da laboratorijske analize nisu urađene u skladu sa standardima i pravilnicima. Ležište vapnenca i dolomita je povezano dijelom asfaltnim, a dijelom makadamskim putem s proizvodnim pogonima.

Poduzeće je štetno djelovalo na okoliš :

- Uništena je vegetacija
- Zemljište je degradirano usljed iskopanja
- Narušen je pejzaž zbog uništene vegetacije i taloženja prašine nošene vjetrom na vegetaciji
- Estetski je narušen izgled okoliša zbog nepropisnog odlaganja uklonjenog zemljišnog pokrivača i prisustvom otkopa
- Zrak je zagađen zbog povećanih koncentracija zemljane prašine u zraku
- Zrak je zagađen produktima izgaranja goriva u motorima radnih strojeva
- Stvara se buka radom strojeva i aktivnostima na bušenju i miniranju
- Zagađenje vode koja nastaje pri pranju kamenog materijala i eventualno neispravnosti motronih vozila
- Došlo je do uginuća pčela

Navedena tvrtka je jamčila da:

- projekt neće negativno utjecati na ljudsko zdravlje i sigurnost jer će primjenjivati sve potrebne mjere zaštite okoliša
- projekt neće imati negativnih utjecaja na odvijanje poljoprivrednih aktivnosti i proizvodnje koja je prije otvaranja kamenoloma bila na zavidnom nivou

**Nažalost, većina navedenog nije ispunjena.**



**SLIKA PODUZEĆA NA POČETKU RADA**

Izgled okoliša je drastično izmijenjen. Travnjaci i obližnje šume prekriveni su debelim slojem prašine, a ljudima je onemogućeno bavljenje poljoprivredom. Velike količine mulja koje nastaju pranjem vapnenca slijevaju se u rijeku Kreševčicu koja ih odnosi u rijeku Lepenicu. Slike žutih rijeka prepunih mulja su nešto što se često moglo vidjeti posljednjih godina, a što bi definitivno trebalo postati stvar prošlosti.



### **ISTJECANJE MULJA IZ PLITKIH TALOŽNIKA**

Kao glavni zagađivač rijeka locirano je poduzeće " BFS" d.o.o Kreševo. Pored njega postoje druga poduzeća koja s vremena na vrijeme također zagađuju rijeke, a tu su i brojni pojedinci kojima rijeke služe kao deponije različitih vrsta otpada od onog animalnog podrijetla do onog kabastog. Tu su i plastične vrećice koje su već godinama glavni "ukrasi" rijeka. Ukloniti ih fizički jedini je način, no tek privremeni jer mnogi pojedinci nemaju ni ekološke svijesti ni savjesti, te vrlo brzo rijeke napune novom količinom otpada.



### **KREŠEVČICA NAKON OBILNE KIŠE**

Svojim djelovanjem, poduzeće "BFS" d.o.o, miniranjem područja i ispuštanjem velikih količina otpadnih voda negativno utječe na izvorske vode kojih u ovim područjima ima mnogo.



### **IZVORIŠTA MINERALNE VODE, ODMOR I REKREACIJA**

Civilna zaštita općine Kiseljak je svojim stalnim prijavama protiv zagađivača rijeka Kreševčice i Lepenice uspjela osigurati izlazak na teren rudarsko-geološke inspekcije, kao i predstavnike vodne i poljoprivredne inspekcije.

Rješenjem inspektora zabranjena su istraživanja, iskorištavanje i prerada mineralne sirovine na području Kreševa. Prilikom izvanrednog inspekcijskog nadzora obavljenog na navedenom području, 31. siječnja utvrđeno je da kreševska tvrtka nema potrebna odobrenja za drobljenje, pranje i prosijavanje kamenog materijala, kao ni ostala odobrenja propisana Zakonom o rudarstvu.

Iako je bilo izrečeno više novčanih kazni i izlazak različitih inspektora na teren, poduzeću "BFS" d.o.o to očito nije bilo dovoljno, te mu je u konačnici zabranjen rad.

**Nakon toga, pokrenut je spor pred Općinskim sudom u Kiseljaku.**

Zaključeno je da je rješenje o zabrani rada najbolji odgovor i dokaz da su općinske službe bile aktivne te na kraju dobile bitku protiv zagađivača iz Kreševa.

Svakako da općinskim vlastima nije u interesu da navedena tvrtka u potpunosti obustavi rad, jer zapošljava i određen broj ljudi, ali će inzistirati i biti ustrajna u poštivanju i primjeni zakonskih propisa i normi s ciljem zaštite okoliša i zdravlja ljudi.

Neophodno je izgraditi velike taložnike, jer postojeći su veoma malog kapaciteta, stoga često ispuštaju mulj.



### **IZGRADITI SUVREMENE TALOŽNIKE VEĆEG KAPACITETA**

Nastali talog se treba kontinuirano odvoziti i po mogućnosti upotrijebiti u građevne svrhe ili ga deponirati na odgovarajućim lokacijama.

Rijeke u Kiseljaku ovih su dana poribljene, a mlađ koja je ubačena nakon zabrane rada poduzeću "BFS" ima šanse preživjeti. Za sprječavanje pojedinaca, ali i tvrtki koje sudjeluju u zagađivanju rijeka, najbolje rješenje moglo bi biti uvođenje novčanih kazni i više inspekcijskih kontrola. Jedna dobivena bitka u tom bi slučaju bila dobar početak rata protiv svih zagađivača rijeka koje protječu dolinom Lepenice.

Broj: 07-3-18-75/19  
Travnik, 15.02.2019 god.

Na osnovu člana 115, 119 i 120 Zakona o rudarstvu (Sl. novine SBK broj: 15/01, 3/10 i 8/12), Zakona o organizaciji organa uprave u FBiH (Sl. novine FBiH 35/05) i člana 200 Zakona o upravnom postupku (Sl. novine FBiH broj: 2/98 i 48/99), kantonalni rudarsko-geološki inspektor donosi rješenje o zabrani rada a na temelju zapisnika broj: 07-18-02/19 od 31.01.2019 god.

## R J E Š E N J E

U skladu sa usmenim rješenjem o zabrani te zapisnikom broj: 07-18-02/19 od 31.01.2019 godine zabranjuje se privrednom društvu "BFS" doo Kreševo, te odgovornoj osobi u privrednom društvu Saneli Kozadra da vrši obavljanje rudarskih radova na lokalitetima "Rastovica" i "Krčevine" u Kresevu odnosno istraživanje i eksploataciju i preradu mineralne sirovine koji ima tretman rudnog blaga prema članu 3. Zakona o rudarstvu, dok se ne dobiju potrebna odobrenja za istraživanje i eksploataciju suglasnu članu 9., 10., i 15., 45 i 46. Zakona o rudarstvu.

Žalba izjavljena na rješenje ne odgađa njegovo izvršenje.

## Obrazloženje

Dana 31.01.2019 godine izvršen je vanredni kontrolni pregled na lokalitetima "Rastovica" i "Krčevine" općina Kreševo.

Uviđaju su bili prisutni kantonalni rudarsko-geološki inspektori Izet Idrizović i Stjepan Milišić, te predstavnik privrednog društva "BFS" doo Kreševo direktor Sanela Kozadra.

Prilikom uviđaja na licu mjesta na lokalitetima "Rastovica" i "Krčevine" u Kreševu utvrđeno je da se u okviru istrazno-eksploatacionog prostora vrši drobljenje pranje i prosljavanje kamenog materijala bez potrebnih odobrenja od strane privrednog društva "BFS" doo Kreševo.

Društvo ne posjeduje odobrenje za istraživanje ili eksploataciju te ostala odobrenja propisana Zakonom o rudarstvu (Sl. novine SBK broj: 15/01, 3/10 i 8/12), članak 23.

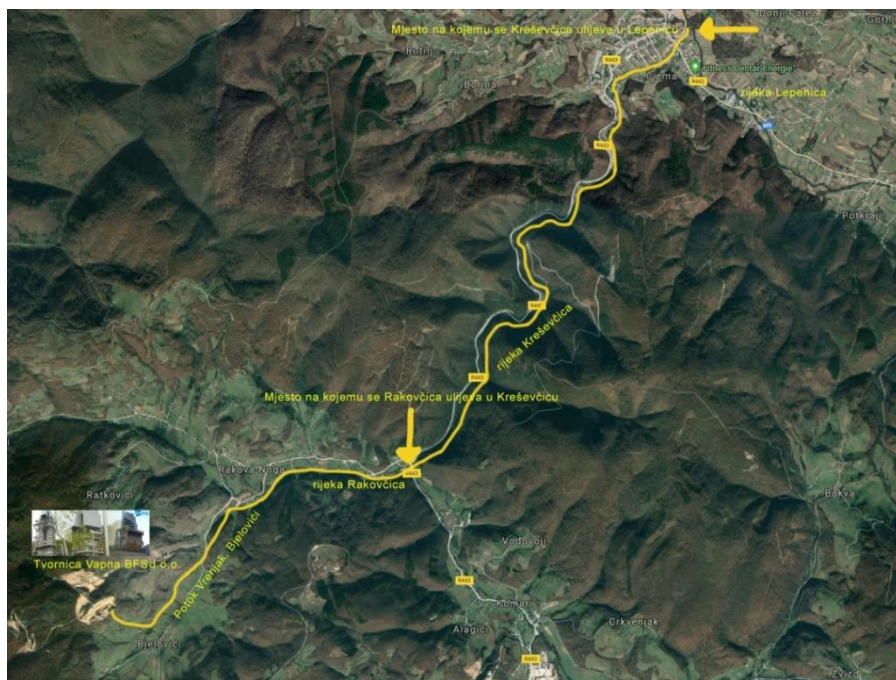
Usmenim rješenjem i zapisnikom broj: 07-18-02/19 od 31.01.2019 god. izrečena je mjera zabrane rada od strane kantonalne rudarsko-geološke inspekcije do pribavljanja potrebne dokumentacije.

U skladu sa naprijed navedenim odlučeno je kao u dispozitivu ovog rješenja.

Na sjednici Općinskog vijeća predstavljeno je cjelovito izvješće o poduzetim aktivnostima glede ovog problema.



Žalosti nas što smo morali pisati o ovim problemima, ali nam je još teže gledati kako se naše rijeke miješaju s muljem i umiru. U jednom dijelu uspijevaju i vidi se jasna granica između bistre zelene rijeke i one žute, beživotne. Na kraju sve se pretvara u nešto što nitko ne želi vidjeti u ovom našem prirodnom bogatom kraju – u "Žutoj" rijeci.



Napomena: U videu su korišteni kadrovi ribolovnog društva „Kiseljak“.